

מקורות לעיון במס' כתובות: פרק מי שהיה נשוי

דף כ

מ. זילברמן

אדר תשע"ה

(צב:) **כשרות עדות הקרוב לנוגע**. איתא בגמ' אמר אביי ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות ואתא בעל חוב דראובן וקטריף לה מיניה דינא הוא דאזיל ראובן ומפצי ליה ולא מצי אמר ליה לאו בעל דברים דידי את, ע"כ. והקשו התוס' (ד"ה דינא הוא) דמאי נ"מ אם יטעון ראובן ולא שמעון הלא כל מה שיכול לטעון ראובן יטעון שמעון. וכתבו התוס' דאין לתרץ דנ"מ היכא דיש עדים הקרובים לשמעון ולא לראובן, דבכה"ג אף לראובן אינם יכולים להעיד הואיל ושמעון מרויח על ידי עדותם. והביאו ראיה לזה מהא דאילעא וטוביה (מכות ז). דהיו קרובים לערב ולא יכלו להעיד על ההלואה. וכן כתבו התוס' בב"מ (יד. ד"ה דינא) ובב"ק (ח: ד"ה דינא הוא). וכן נוטים דברי הש"ך (חו"מ סי' ל"ז סק"י) דעדות הקרוב לנוגע פסולה אף בנגיעה שאין בה הנאת ממון (נגד הרמ"א).

אך כתב הריטב"א (ב"מ יד. ד"ה ראובן שמכר) שיש שכתבו הנ"מ שדחו התוס'. וכתבו דלדעה זו יש לדחות הראי' ממכות כי הערב עצמו נוגע להלואה אבל אין ללמוד מזה לעלמא. והריטב"א נשאר בצ"ע בזה. [וע"ע בשו"ת הרשב"א (ח"ב סי' פ"א) לענין עדות על מכירה שלא באחריות]. אך כדבריו כתב המחנה אפרים (הל' עדות סי' א') דכל שאינו מעיד על קרובו אלא על אדם אחר אף אם ממילא מגיע הנאה לקרובו אינו פסול לעדות זו. וכתב המחנ"א הטעם דפסול קרובים לעדות אינו משום דחשידי לשקר דהא אין אדם חוטא ולא לו, אלא דהוי גזירת הכתוב אף דאין חשש משקר ולא שייך בקרוב לנוגע. [עי' בסמ"ע וש"ך ריש סי' ל"ז שהביאו מהלבוש דפסול נוגע הוא משום דאדם קרוב אצל עצמו ומגזירת הכתוב והם חולקים דהוי משום חשש משקר. וע"ע בספר הלכה פסוקה ריש סי' ל"ז. ועי' בשו"ת נודב"י (אה"ע קמא סי' כ"ז) שהכריע כהסמ"ע והש"ך. ע"ש שדן על אם יש פסול נוגע לעדות אשה באשה עגונה שבא אחד להעיד שמת בעלה אבל רק הי' מוכן להעיד תמורת תשלום ממון. ונטה להקל מכמה טעמים].

ודברים דומים כתב בתומים (סי' ל"ז סק"ד) דקרובים רק פסולים מגזירת הכתוב ולכן מובן פסק הרמ"א (שם ס"ט) דקרוב הגזבר כשר להעיד למ"ד טובת הנאה אינו ממון אף אם אח"כ הגזבר נותן לקרוביו העניים (ודלא כהש"ך שהבאנו לעיל). [ועי' בשו"ת הריטב"א (סי' קס"ז) דלמ"ד טובת הנאה ממון אין לגזבר עצמו להעיד דבנגיעה שיש בה הנאת ממון עדות הקרוב לנוגע אכן פסולה].

לפני כמה שנים עסקנו בביה"ד בהיתר אשה שלא יכלה להשיג גט מבעלה ונתברר שאחד מן העדים שיחדם כעדי קידושין בחתונה הי' פסול. ובין הדברים שעלו בנידון הי' העובדה שאחד מן השנים העדים שהעידו על העד הזה שהי' מחלל שבת הי' גיסה של האשה העגונה. ודן על זה הגה"ר אשר וייס שליט"א (בשו"ת מנחת אשר ח"ב סי' צ"ה אות ג') אי בכה"ג יש להכשיר עדותו והוא קרוב לנוגע. והכריע דהלכה כהתוס' והש"ך, ואף לדברי התומים דאין לפסול עדות הקרוב לנוגע היכא דאין נגיעת ממון אין להקל כאן דנגיעת העגונה לגבי מיתר נישואין היא נגיעה גמורה ולא גרעה מנגיעת ממון.

עיקר תוס' פרק מי שהי' וריש פרק אלמנה ניזונת

- (צ.) ש"מ
- (צא.) וכי תימא
- (צא:) כך, דזבנה
- (צב.) ופייסיה, אי פיקח, ראובן
- (צב:) דינא עד ומייתי רבי ראי'
- (צג.) עד שלא, ומאימת
- (צג:) הותרו, מי שהי'
- (צד.) שני. לימא
- (צד:) כתב, אמיה
- (צה.) וכי כתבה, כתבה, התם
- (צה:) ומוקמינן, וכן, ואין
- (צו.) ת"ש, אלמנה